

Aftenposten

Publisert: 14.08.09 kl. 00:56 - Abonnere på Aftenposten? Ring 05040 eller gå inn på kundeservice.aftenposten.no

2,6 millioner fra ukjente

Fangevokteren i leiren er sentral i Yodok stories. 16. oktober er det kinopremière. FOTO: PIRAYA FILM

CATHRINE HELLESØY

Oppdatert: 14.08.09 kl. 07:49 Publisert: 14.08.09 kl. 00:56

Rike næringslivstopper spanderer kinobilletter på 53000 skoleelever i høst. Ungdommene får se en prisbelønt norsk dokumentar fra Nord-Koreas konsentrasjonsleire. Men næringslivstoppene vil være anonyme.

–Jeg har en viss forståelse for at de ikke vil gå ut med hvem de er, sier Torstein Grude fra Piraya Film i Stavanger, som har produsert den aktuelle filmen Yodok Stories. Filmen er coprodusert av Rafto-stiftelsen, og er den tredje i en serie om brudd på menneskerettigheter.

–Hvorfor vil sponsorene holde sin identitet skjult?

–De vil rett og slett unngå at de får et renn med henvendelser fra folk som vil ha penger av dem.

Gåsehud

–Er det ikke et paradoks at de skjuler seg, når de støtter en dokumentar om nettopp et lukket samfunn?

–Ja, nei, det er vel bare en pragmatisk greie. Folk som er veldig rike og gir ut penger, velger ofte å være anonyme, hvis ikke får de mye ekstraarbeid. For oss er dette uansett ikke noe problem, bare en fantastisk gladnyhet. Jeg syns det er utrolig at folk blir så engasjerte at de vil spendere over 50000 billetter for å sikre at norsk skoleungdom får se denne filmen. Jeg fikk helt gåsehud da vi fikk vite det, sier Grude.

Piraya Film har jobbet iherdig for å få næringslivstoppene med seg. De har arrangert lukkede visninger for politikere, organisasjoner, skoleverket, forsvaret, religiøse organisasjoner og næringslivet. Enn så lenge er det kun

private rikfolk som har stilt opp for å sikre at filmen når fem til skoleungdom.

–Hvorfor har dere valgt å sponse akkurat skoleungdom?

–Skolene har rapportert at de har problemer med å få inkludert filmene våre i undervisningen, fordi de ikke har lov til å kreve at elevene skal delta på noe som koster penger. Når vi nå kan tilby filmen gratis, så er det lett for skolene å si ja, sier Grude.

Filmen tar utgangspunkt i en tidligere propagandaregissør fra Nord-Korea, som klarer å rømme fra konsentrasjonsleiren Yodok i Nord. I Sør-Korea lager han en musikal som forteller om det han har vært igjennom og filmen følger musikalen helt frem til den settes opp i hovedstaden Seoul.

–Vi har møtt syv av de ytterst få som har klart å rømme fra disse leirene, seks menn og en kvinne og filmen sikrer et møte mellom disse personene og publikum i Norge, forteller Grude.

Priser

Filmen har allerede vært på turné på diverse festivaler og ble blant annet nominert til førsteprisen på IDFA, verdens største dokumentarfilmfestival i Nederland i fjor høst. Filmen vant også nylig menneskerettighetsprisen «Spirit of freedom» på den internasjonale filmfestivalen i Jerusalem. Den har også vunnet to ungdomspriser.

–Hva oppgir sponsorene som årsak til at de vil bruke pengene sine på dette?

–De er rørt og sjokkert og kan ikke fatte at dette er virkelig i dag. Det er som om noen hadde klart å rømme fra Auschwitz og fortalte at konsentrasjonsleiren fremdeles finnes. De som sponser oss mener det er viktig å få frem budskapet om at konsentrasjonsleirene fremdeles eksisterer.

–Akkurat nå sitter det 500000 mennesker internert i konsentrasjonsleirene i Nord-Korea, de arbeider seg ihjel, sulter ihjel og tortureres til døde.

Grude var selv i Sør-Korea under store deler av opptakene.

–Det høres ut som dette har gjort inntrykk på deg – hvordan opplevde du å lage filmen?

–Det var sterkt. Disse menneskene bærer på så mye frykt når de snakker, de holdt igjen og holdt igjen, stanset seg selv og det var tydelig at de følte det ville få voldsomme konsekvenser hvis de sa noe. De har levd med et system hvor den minste feil førte til døden. De forteller om tortur og kannibalisme, det mest grufulle man kan tenke seg. Selv om de er i Sør-Korea har de fremdeles Nord-Korea inni seg, sier Grude. Han har spesielt vanskelig for å glemme den eneste kvinnen blant de syv vi møter i filmen.

–Hun kom til leiren med to små barn. Begge døde. Hun måtte begrave dem selv.

–Hva håper du filmen vil føre med seg?

–Jeg håper filmen blir sett av politikere på høyt plan, slik at det kan bli endringer. Jeg er overbevist om at det lar seg gjøre, sier Grude.

Og kanskje får han ønsket om bevisstgjøring og endring oppfylt allerede 23. august. Da skal bevegelsen Solidaritet i Polen feire sine første 20 år og statsledere fra hele verden vil være samlet.

–Vår film skal vises som en del av hovedarrangementet. Mange politikere er informert om at Nord-Korea er et problemland, men de har ingen følelse med hva som skjer. Dokumentarens styrke er at dette er et møte med mennesker, ansikt til ansikt. Vi kommer inn i livet deres og kan identifisere oss med dem. Håpet er at det skal sette i gang mer handling og aktivitet, sier Grude, som innrømmer at det ikke bare har vært lett å lage filmen.

–Det jeg har tenkt når det har vært tungt, er at dette gjelder millioner av mennesker som ikke blir hørt. De er stemmeløse og vi klarer med dette å gi dem en stemme.

Filmen kommer på ordinær kino fra 16. oktober.

Fakta:

Yodok Stories

Filmen er produsert av Piraya Film i Stavanger og dokumenterer forholdene i konsentrasjonsleirene for «klassefiender» i Nord-Korea.

Rafto-stiftelsen er co-produsent.

Filmen er den tredje i en serie om brudd på menneskerettighetene, som Piraya Film, Fritt Ord og Rafto-stiftelsen står bak.

Filmen er tatt ut til hovedkonkurransen under Nordisk Panorama på Island i September.

Skoleprosjektet inkluderer i første omgang ungdomsskoler- og videregående skoler i Oslo, Bergen, Kristiansand, Trondheim, Larvik, Sandvika, Tromsø og Stavanger.